

Yttrande angående slutredovisning av affärsverket svenska kraftnäts uppdrag att ta fram förslag till förstärkt forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram inom elteknikområdet.

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker förslaget med stöd till demonstrationsprojekt. Detta stöd utgör ett bra komplement till Energimyndighetens verksamhet/stöd.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att ge stöd till seniora forskare.
- Energimyndigheten tillstyrker de avgränsningar som görs i kapitel 2 till teknik och frågor som har påverkan på kraftsystemet.

Energimyndighetens ställningstagande

Avgränsningar i utredningen

I regeringsuppdraget för Svenska Kraftnät står:

".....att utreda i vilken omfattning och på vilket sätt verket kan medverka i och stödja teknisk forskning, utveckling och demonstration inom dels allmänna eltekniska områden, dels teknikområden av direkt betydelse för elöverföring och distribution.

I kapitel 2 redovisas avgränsningar som snävar av uppdraget.

Energimyndigheten anser att avgränsningen till elöverföring och distribution är bra med hänsyn till att detta är Svenska kraftnäts kompetensområde. Det finns emellertid ingen diskussion kring varför förslagen i mycket ringa omfattning avser allmän elteknik. En sådan redovisning hade varit värdefull.

Samverkan mellan högskolan och industrin (kapitel 6.1)

Energimyndigheten tillstyrker förslaget att avsätta riktade medel för stöd till seniora forskare.

I sista stycket i kapitlet redovisas ett förslag att stärka kompetenscentrum-verksamheten och seniora forskare med 5 Mkr per år. Vad som menas med kompetenscentrum är inte klart definierat. Energimyndigheten anser att det med sådant inte enbart bör avses elkrafttekniskt kompetenscentrum på KTH. Stöd till seniora forskare bör kunna ske till strategiska forskargrupper med forskning i relation till elöverföring och distribution vid flera högskolor, utan att exkludera KTH. Det viktiga är att stödet sker till viktiga grupper (av tillräcklig storlek) så att samverkan mellan högskolan och industrin stärks.

Ett sådant stöd kan ge goda förutsättningar för samverkan mellan högskolor och industri och utgör en grund för utveckling som leder till produkter och demonstrationsprojekt i framtiden.

Stöd till Demonstrationsverksamhet (huvudsakligen kapitel 6.2)

Energimyndigheten tillstyrker förslaget att avsätta riktade medel för demonstrationsprojekt. Detta underlättar möjligheterna att få till stånd demonstrations- och referensanläggningar som är viktigt för implementering av ny teknik samtidigt som det stärker industrins förutsättningar för export. Stödet till demonstrationsprojekt kan på ett bra sätt förstärka de satsningar som Energimyndigheten gör.

I förslaget nämns ett FUD-råd med deltagande från Elforsk och nätföretagen. Som finansiär av en stor del av FUD inom området anser Energimyndigheten att det är rimligt att myndigheten kopplas till ett sådant råd.

Energimyndigheten organiserar samarbete med marknadens aktörer inom sina utvecklingsplattformar. Plattformen för kraftsystemet kan utgöra ett forum där demonstrationsprojekt diskuteras och då speciellt med koppling till Energimyndighetens insatser inom området.

Specifika synpunkter

Om genomgången av elkraftteknisk forskning vid universitet och högskolor. (kapitel 3.3 och 3.4)

Genomgången av verksamheten är mycket bra. Dock borde verksamheten i Ludvika organiserad i High Voltage Valley noteras. Likaså är mycket lite nämnt om verksamheten i Uppsala. Det noteras (sid 15) verksamhet kring generatorer och deras tillämpningar i Uppsala. Att denna verksamhet inte vidare beskrivs kan vara naturligt mot bakgrund av avgränsningar till elöverföring och distribution som görs. Däremot borde verksamheten kring högspänningsteknik kunna nämnas och att universitetet är aktör i High Voltage Valley. På sidan 35 redovisas ABBs

högskolesamarbete. Där redovisas att de samarbetar med Uppsala universitet inom områden som material, processer och elektrisk isolation. Således förefaller det som Uppsala har verksamhet inom området där ABB utnyttjar kunskap för att i slutänden bygga prototyper och demonstrationsanläggningar. Därmed borde verksamheten vid Uppsala universitet beskrivas bättre än vad som sker i rapporten.

Om demonstrationsstöd (huvudsakligen sammanfattningen, kapitel 6.2 samt 4.4
I sammanfattningen redovisas förslag till stöd till demonstrationsprojekt med 35 Mkr/år. Att stödet till demonstrationsverksamhet föreslås vara 35 Mkr/år står emellertid inte uttryckt i rapporten. I kapitel 7 uttrycks siffran 40 Mkr. Med förslaget på 5 Mkr till seniora forskare på 5 Mkr/år i kapitel 6.1 ges då att det blir 35 Mkr/år till demonstrationsverksamhet. Detta hade kunnat uttryckas klarare.

Likaså är förslagen till vilka slags projekt det avser något oklar. Förslag finns redovisade i sammanfattningen samt kapitel 4.4. Beskrivningen stämmer dock inte helt mellan kapitel 4.4 och sammanfattningen.

I kapitel 6.2 är föreslaget att en modell med ett samarbetsavtal på FUD-området kombinerat med en partsammansatt styrgrupp bör prövas för ett ökat FUD-samarbete mellan SvK och tillverkande industri. Hur denna styrgrupp skall sammansättas är inte trivialt. Tanken med en partsammansatt grupp där parterna som ingår som beställare och utförare ingår är god. Frågan är hur representanter för tillverkande industri skall kunna väljas på ett icke-diskriminerande sätt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Thomas Korsfeldt. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Josephine Bahr Ljungdell, Susan Linton Royen, Zofia Lublin, Andres Muld och Birgitta Palmberger, verksjuristen Fredrik Selander, enhetscheferna Anders Lewald och Sten Åfeldt samt handläggaren Anders Björck, den sistnämnde föredragande.

Thomas Korsfeldt

Anders Björck